

Julow Viktor hatvan éves

Ritka következetes tudósi életutat kísérhet végig a szemlélő, ha Julow Viktor pályáját kívánja megrajzolni. Nem a tematikai, hanem a módszerbeli egyöntetűség: az aspektus állandósága az, amely e következetesség forrása. Tematikailag sokrétű és sokágú Julow Viktor vizsgálódási területe: Balassi Bálint Katonaénekétől, költőnk ritmikai sajátosságainak leírásán keresztül a „debreceni felvilágosodásig”, beleértve nemcsak a „nagyok” (Csokonai, Fazekas, Földi) líráját, epikáját, hanem a kisebbekét is, a XVIII. század színvonalas kollégiuma tanár-tudósainak életművét és a Jókai és Arany művei felé mutató diákirodalomét. Onnan kiindulva fejtette föl Julow a Csokonai és Petőfi között mutatkozó összekötő szálakat, majd néhány tanulmányban elmerészkedett a XX. századig. Kritikai kiadás, nagyközönségnek szóló sajtó alá rendezés, latin vers szövegkritikai vizsgálata színezi az értekező életművét. S bár utójára említjük, mégis meghatározónak véljük: Julow Viktor az angol irodalomnak számon tartott fordítója. S ezt a tényt hangsúlyozva határozhatjuk meg azt a helyet, amelyet Julow diszciplínánkban betölt. Olyan értekező, olyan elemző alkot az övé, amely az esszéíró-nemzedéktől és a klasszikus angol esszéktől ihletve az irodalmi művek interpretálását, leírását, az irodalmi mű nyomán támadt élmény közvetítését tűzi ki mindig céljául. Nem áll az olvasó és a mű közé; épp ellenkezőleg, megvilágítani szeretné az irodalmi alkotás olyan oldalait, olyan értékeit, amelyet a kutatás eladdig elhanyagolt. Nem vitás, hogy pedagógusi elkötelezettsége is segíti ilyen természetű munkáját. Annak reményében köszöntjük, hogy fölfedezéseivel, tanulmányaival továbbra is – még sokáig – ösztönöz újraolvasásra, élményszerzésre.

Fried István

Bokor László

(1929–1979)

Bokor László mindenekelőtt József Attila-kutató volt, ez örzi meg nevét.

Ahhoz a fiatal tudósnemzedékhez tartozott, amely az 50-es évek elején kezdte pályáját, az irodalomtörténész aspiránsok első csapatában. József Attila életútjának, pályájának feldolgozását választotta témájának, nagy szorgalommal, szívóssággal fogott neki munkájának, adatok, tények tömkelegét kutatva fel. 1955 óta publikált e tárgyban. Munkája eredményét utóbb József Attila bécsi éveiről szóló alapvető, kiérlelt tanulmányában foglalta össze. Részletkutatás, emberi és költői kvalitás árnyalt megragadása jellemzi, jeles kritikai szellem, elfogulatlan látás – és egyre szélesedő irodalom, művelődéstörténeti tudásanyag. Ez a József Attila-irodalom egyik maradandó, fontos darabja marad.

A történelem időközben Bokor László pályáját is megváltoztatta: tudományos kutatója lett egy időre az Irodalomtudományi Intézetnek, majd pedagógus, szakfelügyelő, gimnáziumi igazgatóhelyettes. Ám a tudományos kutatást soha sem hagyta abba; örök kíváncsiság, tudásszomj, a legjobb értelemben vett ambíció fűtötte. Szinte páratlan volt a kisebb adatok, a tények, a fontos és jellemző részletek összegyűjtésében. Összeállított egy hatalmas gyűjteményt „József Attila a kortársak szemében” címmel azokból a kritikákból, amelyek életében és halála után a költővel foglalkoztak. E

hatalmas, teljességre törő, alaposan jegyzetelt gyűjtemény első elkészülése idején még nem jelenhetett meg; azóta kézirata még teljesebb, javított formában elkészült – a hirtelen vég előtt Bokor László még befejezte munkálatait –, és remélhető, hogy hamarosan napvilágot lát. Így az 1980. jubileumi József Attila-évben az egyik legszorgalmasabb, legeredményesebb kutatóra is emlékezünk most.

Alig volt hónap az utóbbi években, hogy valamely József Attilával foglalkozó közlemény alatt ne olvashattuk volna a nevét. Tekintélyes a száma az általa felkutatott kéziratoknak, új adatoknak, cikkeknek, vonatkozásoknak; mindvégig lelkes és megszállott, alapos és fáradhatatlan kutatója maradt költőhőse mindennapjainak, életének, pályájának. Ez a mohó, csillapíthatatlan kíváncsiság, az új szempontok keresése jellemezte magatartását üléseinken, találkozásainkon is. A József Attila-kutatók és általában a magyar szocialista irodalommal foglalkozók kis csoportja fájdalmas veszteséget szenvedett. De Bokor László eredményei, munkája, felkutatott anyaga beépül, felszívódik a magyar irodalmi köztudatba. És a mi pályánkon ez a legtöbbször, amit elérhetünk.

Szabolcsi Miklós

A Huszadik századi humanista művészek eszmei-esztétikai fejlődése című nemzetközi konferenciáról
(Visegrád, 1979. március 15.)

1978. február 23-án alakult meg Moszkvában a szocialista országok irodalomtudományi intézetei képviselőinek jelenlétében *A világirodalom fejlődésének törvényszerűségei* elnevezésű nemzetközi irodalomtudományi problémabizottság. E testület megbízta az egyes nemzeti szekciókat, hogy valamennyi résztvevő országra kiterjeszkedően vállalják magukra egy-egy téma koordinálását. A magyar fél így módon vállalkozott a *Huszadik századi humanista művészek eszmei-esztétikai fejlődése* című két ötéves tervidőszakra tervezett multilaterális téma irányítására.

Az elmúlt év során a magyar koordinációs csoport kidolgozta a téma elvi-módszertani problematikájának alapelveit, felkérte a tagországok intézményeit képviselő koordinátorokat, 1978. szeptember 26-án Berlinben széles körű nemzetközi tanácskozást folytatott a kérdésről, élénk levelezési és konzultációs együttműködést fejtett ki.

Az 1979. március 15-én Visegrádon tartott (a Magyar Tanácsköztársaság 60. évfordulója alkalmából összehívott nemzetközi konferenciához csatlakozó) konferencia módot nyújtott arra, hogy azon részt vegyenek mindazok a külföldi tudósok, akik felelősek az adott téma kidolgozásának irányításáért. A konferencián 16 külföldi tudós vett részt, valamennyien előadást is tartottak, ezek részben az 1919-es témához, részben a „Humanista művészek” témához kapcsolódtak. Az utóbbi téma elvi-módszertani kérdéseit a nap folyamán igen élénk eszmecsere során *kerekasztal-vitán* elemezték a résztvevők, akiknek soraiban jelen voltak a téma magyar szakértői is, tudományos és kulturális intézmények képviselői, egyetemi oktatók, kiadói szakemberek stb.

Ezen szakmai előkészítés után ült össze alakuló értekezletre a nap délutánján a téma Nemzetközi Koordinációs Bizottsága. Az ülésen kijelölték a NKB tagjait; elnök: *Szabolcsi Miklós*, titkár: *Illés László*. A továbbiakban az értekezlet kidolgozta a téma elvi alapokmányait, megszabta a készítendő portrészorozatot, ill. tanulmánykötet kialakításának módját, a munka távlati ütemtervét, és megbízta a magyar központot, hogy az okmányszerűen összefoglalt anyagot terjessze a Nemzetközi Problémabizottság 1979. június 21–23-i, berlini ülése elé jóváhagyásra.

il.

A kiadásért felel az Akadémiai Kiadó igazgatója

Műszaki szerkesztő: Marton Andor

A kézirat nyomdába érkezett: 1979. VII. 5. – Terjedelem: 12,25 (A/5) ív
79.7299 Akadémiai Nyomda, Budapest – Felelős vezető: Bernát György